

Dankwoord

Een artikel als dit schrijf je niet alleen. Voor het aanleveren van vele “geskende” documenten, het meedenken in elk stadium en de sturing naar waar naar te zoeken ben ik heel veel dank verschuldigd aan Ron Ates en Gerard Heerebout.

De secretariaten bij de bibliotheken van de Universiteit Utrecht dank ik hartelijk voor hun hulp bij de zoektocht naar de “Flora en Fauna” waarvan we nu weten dat ze staan onder “Tijdschrift voor Aquarium en Terrariumkunde”.

Hele stukken tekst zijn geschreven en herschreven door Willem Faber en die heeft er dan ook in belangrijke mate voor gezorgd dat de teksten over de Stichting Biologia op waarheid berusten. Tevens dank ik Willem voor de moeite die hij heeft genomen om met mij om de tafel te zitten en voor de vele mooie anekdotes die hij wist te vertellen.

Om er voor te zorgen dat u niet voortdurend geconfronteerd wordt met taal- en spelfouten dank ik heel hartelijk Anneke van der Lende, Ron Ates en Willem Faber.

Bronnen

1926:

http://resources2.kb.nl/010010000/pdf/DDD_010010103.pdf

1926:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010010640%3Ampg21%3Ap010%3Aa0224>

1927:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010010731%3Ampg21%3Ap011%3Aa0207>

1928:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010011698%3Ampg21%3Ap001%3Aa0036>

1928:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010011507%3Ampg21%3Ap002%3Aa0074>

1929:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010658831%3Ampg21%3Ap005%3Aa0129>

1951:

<http://kranten.kb.nl/view/article/id/ddd%3A010416343%3Ampg21%3Ap007%3Aa0140>

<http://www.denhaag.nl/home/bewoners/de-gemeente-Den-Haag/Haags-gemeentearchief.htm>

<http://www.nbat.nl/aquarium3/geschiedenis.html>

<http://www.nbat.nl/aquarium6/gistvlokken.html>

<http://www.spirula.nl/publicaties/vita.htm>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Herman_van_Cappelle_%28geoloog%29

Tijdschrift voor Aquarium- en Terrariumkunde “Flora en Fauna” (2de jaargang, 1923/1924 tot 12de jaargang 1933/1934)

Biologia Maritima, jaargang 1, nummers 1-16 (1939-1940)

De Kor, jaargang 1 tot 3

Vita Marina (1954-2001)

Spirula (1991-2001)

Het Zee-aquarium, september 1995, p. 198-200

De gegevens in het Stichtingenregister bij de Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage onder nummer S150481, later voortgezet onder nummer 41150481 bij de KvK Haaglanden.

Penang en de Arcidae van Jousseume - Penang and the Arcidae of Jousseume

L.J. van Gemert

Summary. In February 2006 on a beach at the northern coast of Penang, an island at the west coast of Malaysia, two species of Arcidae were found, which were the same as those found more than a century ago on the same island. According to Swennen *et al.* (2001) they were described as *Scapharca deyrollei* en *Scapharca penangana* by Jousseume (1893). However, recently Huber (2010) put these names in synonymy with resp. *Anadara (Anadara) indica* Gmelin, 1791 en *Anadara (Scapharca) rhomboidalis* (Schumacher, 1817). I like these names much less, but they are, of course, correct. There is no rule concerning the adding of synonyms with relevant names after correct names.

Inleiding

Een van de meest deprimerende omgevingen is het ontbijtbuffet in toeristenhotels aan het strand. Zwaarlijvigen, en dat is vooral opvallend als ze hun zwemkleding al aanhebben, verdringen zich ongegeneerd bij de uitgestalde etenswaren en schuifelen daarna met hoog opgestapelde borden naar hun tafeltjes. Met de blik van een junk die aan het scoren is, wordt alles zo snel mogelijk naar binnen geschoven. Handzame etenswaren, zoals bananen, sinaasappels, gekookte eieren en muffins, worden daarna zo onopvallend mogelijk gejat voor de later op de dag met zekerheid voorkomende plotseling opkomende buien van geeuwonger.

Dit soort depressieve gedachten overvallen me wel vaker.

Vooral als we weer, zoals vandaag, naar huis moeten. Gisteren nog zo'n leuk strand, Tanjung Bungah (=bloemenstrand) op de noordkust van Penang (Maleisië), bezocht.

Tanjung Bungah, Penang

Bij aankomst zagen we een aangeharkt en opgeruimd strand met vissersboten in het pikzwarte water en grote, hoge flatgebouwen op de achtergrond (Fig. 1). De reden was snel gevonden. Iemand was met een grote hark, of zoiets, het strand aan het schoonmaken. Ik pakte, na enig zoeken, een schelpje op en liet dit zonder iets te zeggen, maar wel met een vragende blik, aan de schoonmaker zien. De al oudere man stopte even met het vegen en schoonmaken van het strand, lachte een

beetje waarbij allebei zijn tanden zichtbaar werden en wees toen naar een hoop opgeveegd, onbestemd materiaal even verderop. Bingo! Naast bijna dode degenkrabben en halfvergane, onherkenbare zaken, met de daarbij behorende stank, ook veel schelpen.

Fig. 1 Tanjung Bungah, Penang, Maleisië, feb. 2006

Arcidae

Onder de verzamelde schelpen twee soorten Arcidae, die thuis, met behulp van Swennen *et al.* (2001) konden worden gedetermineerd als “*Anadara*” *deyrollei* (Jousseaume, 1893) en *Anadara penangana* (Jousseaume, 1893). De originele beschrijvingen en afbeeldingen zijn gepubliceerd in ‘Le Naturaliste’ (Jousseaume, 1893) en de twee soorten zijn achtereenvolgens benoemd naar Deyrolle, de uitgever van “Le Naturaliste”, vriend van Jousseaume en ook de bezitter van meerdere exemplaren van de twee soorten en naar Penang, de vindplaats van beide soorten. De originele tekeningen zijn weergegeven in de figuren 2 en 3. Jousseaume heeft in de periode 1879-1899 meer dan 50 artikelen gepubliceerd in het halfmaandelijkse tijdschrift “Le Naturaliste”, waaronder veel beschrijvingen van nieuwe schelpensoorten (Van Gemert, 2007). Ik vond het bijzonder leuk om op Penang twee soorten Arcidae te hebben gevonden die meer dan een eeuw geleden als nieuwe soorten van hetzelfde eiland, misschien wel van het hetzelfde strand, beschreven zijn.

Maar, zoals wel vaker, blijken sommige namen synoniemen te zijn. Huber (2010) heeft na 30 jaar onderzoek een dik boek over de Bivalvia gepubliceerd. Uiteraard is dit een grote stap voorwaarts wat betreft de kennis van Bivalvia, waaronder de Arcidae. Maar ik vind het toch minder leuk dat Huber de Jousseaume soorten van 1893 als synoniemen beschouwd van respectievelijk *Anadara (Anadara) indica* Gmelin, 1791 en *Anadara (Scapharca) rhombiodalis* (Schumacher, 1817). Wat is er eigenlijk op tegen om achter de correcte naam relevante synoniemen te vermelden? het gebruik zou een goede combinatie van verstand en gevoel zijn. Zie figuren 4 en 5.

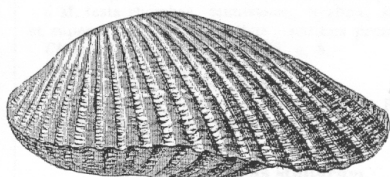

Fig. 2 Tekening van *Scapharca deyrollei* Jousseaume, 1893; ontleend aan Jousseaume (1893)

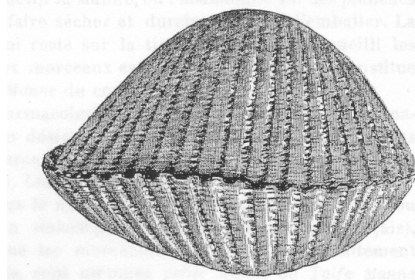

Fig. 3 Tekening van *Scapharca penangana* Jousseaume, 1893; ontleend aan Jousseaume (1893)

Fig. 4 *Anadara (Anadara) indica* (Gmelin, 1791)[synonym *Scapharca deyrollei* Jousseaume, 1893]; Tanjung Bungah, Penang, feb. 2006

Fig. 5 *Anadara (Scapharca) rhombiodalis* (Schumacher, 1817) [synonym *Scapharca penangana* Jousseaume, 1893]; Tanjung Bungah, Penang, feb. 2006

Literatuur

- GEMERT, L.[J.] van, 2007. Een voorlopige bibliografie van Félix Jousseaume (1835-1921). De Kreukel, 43: 81-95
- HUBER, M., 2010. Compendium of bivalves. Conchbooks, Hackenheim, pp. 901 + CD-ROM with chapters 5 & 6
- JOUSSEAUME, [F.], 1893. Descriptions de mollusques nouveaux. Le Naturaliste, 2e série, 15(155): 191-192
- SWENNEN, C., R.G. MOOLENBEEK, N. RUTTANADAKULI, H. HOBELINK, H. DEKKER & S. HAJISAMAE, 2001. The Molluscs of the Southern Gulf of Thailand. The Biodiversity Research and Training Program (BRT), Bangkok, Thailand, pp. 210

Adres van de auteur:
Couwenhoven 5519
3703 EV Zeist
leo.van.gemert@planet.nl